

Psycho-socio-economic Status of Cancer Patients in Sari, Iran 2017

Ghasem Janbabaei¹,
Mehran Zarghami²,
Akbar Hedayatizadeh-Omran³,
Reza Alizadeh-Navaei³,
Siavash Moradi³,
Behnoosh Yazdi Rad⁴,
Nilofar Shetaban⁵,
Najmeh Mohseni⁶

¹ Associate Professor, Department of Hematology and Oncology, Gastrointestinal Cancer Research Center, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran

² Professor, Department of Psychiatry, Psychiatry and Behavioral Sciences Research Center, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran

³ Assistant Professor, Gastrointestinal Cancer Research Center, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran

⁴ Bachelor of Instructional technology, Gastrointestinal Cancer Research Center, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran

⁵ MSc in General Psychology, Gastrointestinal Cancer Research Center, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran

⁶ MSc in Health Information Technology, Gastrointestinal Cancer Research Center, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran

(Received June 9, 2018 ; Accepted August 31, 2018)

Abstract

Background and purpose: The impact of cancer on various aspects of life is definitely proven in many studies. In this research, we aimed to study the psychological, social, and economic status of patients with different types of cancer in Mazandaran province, Iran.

Materials and methods: This cross-sectional study was conducted in patients with cancer who were admitted to Sari Imam Khomeini Hospital, 2017. Data was collected using a researcher-made form that was designed to determine the frequency of the most important and the most common psychological, social, and economic components. The form was completed by researchers, at the Cancer Research Center, for 375 patients with cancer who were selected by convenience sampling.

Results: Psychologically, most of the patients accepted their disease at the time of diagnosis (46.9%). Most of the participants mentioned the death of loved ones as the most important bitter incident before the disease (41.6%). Children status was one of the main concerns among the patients (57.3%). From the social point of view, the majority of patients reported optimum emotional relationship with their spouse (75.4%). The results also showed that most of the patients were financially dependent on their spouse (62.7%).

Conclusion: This study suggests that simultaneous attention to psychological, social, and economic aspects of cancer patients can lead to significant outcomes.

Keywords: cancer, psychological, social, economic, Iran

J Mazandaran Univ Med Sci 2018; 28 (166): 108-115 (Persian).

* Corresponding Author: Siavash Moradi - Gastrointestinal Cancer Research Center, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran (E-mail: d.smor86@yahoo.com)

بررسی وضعیت روانی-اجتماعی-اقتصادی بیماران مبتلا به سرطان در ساری، سال ۱۳۹۶

قاسم جان بابایی^۱
 مهران ضرغامی^۲
 اکبر هدایتی زاده عمران^۳
 رضا علیزاده نوائی^۳
 سیاوش مرادی^۳
 بهنوش یزدی راد^۴
 نیلوفر شتابان^۵
 نجمه محسنی^۶

چکیده

سابقه و هدف: تاثیر سرطان بر جنبه های مختلف زندگی بر کسی پوشیده نیست. در این مطالعه بر آن شدیم تا به بررسی وضعیت روانی، اجتماعی و اقتصادی بیماران مبتلا به انواع سرطان در استان مازندران بپردازیم.

مواد و روش ها: پژوهش حاضر مطالعه ای مقطعی است که در سال ۱۳۹۶ بر روی بیماران مبتلا به سرطان که در بیمارستان امام خمینی ساری مورد پذیرش قرار گرفته اند صورت گرفته است. ابزار گردآوری اطلاعات، فرم محقق ساخته ای بود که جهت تعیین فراوانی مهم ترین و شایع ترین مولفه های روانی، اجتماعی و اقتصادی طراحی گردیده است. این فرم برای ۳۷۵ بیمار مبتلا به انواع سرطان که با نمونه گیری به روش آسان انتخاب شده بودند توسط کارشناسان مرکز تحقیقات سرطان تکمیل شده است.

یافته ها: از جنبه روانشناختی اغلب بیماران در بدو تشخیص بیماری آن را می پذیرند (۴۶/۹ درصد). اغلب بیماران مهم ترین حادثه تلخ قبل از بیماری را فوت عزیزان (۴۱/۶ درصد) ذکر کردند. نیز سرنوشت فرزندان از مهم ترین علت نگرانی بیماران بوده است (۵۷/۳ درصد). از منظر اجتماعی نیز اغلب بیماران رابطه عاطفی با همسر را در حد مطلوب گزارش نمودند (۷۵/۴ درصد). نیز از منظر اقتصادی اغلب بیماران فاقد درآمد و وابسته و تحت تکفل همسر خود بوده اند (۶۲/۷ درصد).

استنتاج: این مطالعه نشان می دهد که توجه همزمان به جنبه های روانشناختی، اجتماعی و اقتصادی بیماران مبتلا به سرطان می تواند به نتایج قابل توجهی منجر شود.

واژه های کلیدی: سرطان، روانشناختی، اجتماعی، اقتصادی، ایران

مقدمه

با وجود پیشرفت های زیاد علم پزشکی، سرطان همچنان به عنوان یکی از مهم ترین بیماری ها و دومین علت مرگ و میر در دنیا مطرح است. در حال حاضر سالانه بیش از ۷ میلیون نفر در جهان در اثر ابتلا به این بیماری جان خود را از دست می دهند و پیش بینی شده است که در سال ۲۰۲۰، تعداد موارد جدید از ده به پانزده میلیون نفر

E-mail: d.smor86@yahoo.com

مؤلف مسئول: سیاوش مرادی - ساری: سه راه جویبار، ستاد مرکزی دانشگاه، معاونت آموزشی

۱. دانشیار، گروه خون شناسی و سرطان شناسی، مرکز تحقیقات سرطان دستگاه گوارش، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران

۲. استاد، گروه روانپزشکی، مرکز تحقیقات علوم رفتاری، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران

۳. استادیار، مرکز تحقیقات سرطان دستگاه گوارش، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران

۴. لیسانس تکنولوژی آموزشی، مرکز تحقیقات سرطان دستگاه گوارش، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران

۵. کارشناس ارشد روانشناسی عمومی، مرکز تحقیقات سرطان دستگاه گوارش، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران

۶. کارشناس ارشد فن آوری اطلاعات سلامت، مرکز تحقیقات سرطان دستگاه گوارش، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۳/۱۹ تاریخ ارجاع جهت اصلاحات: ۱۳۹۷/۳/۳۰ تاریخ تصویب: ۱۳۹۷/۶/۹

افزایش پیدا کند(۱). بیماران مبتلا به سرطان نسبت به سایر بیماران، نیازهای جسمانی، روانی، معنوی و احساسی بیش تری دارند و ممکن است تجربه علائم بالینی شدید، انزوای اجتماعی، طرد شدن معنوی، ناراحتی، اضطراب، درماندگی، خشم و گناه را داشته باشند(۲). سرطان به عنوان یک پدیده اجتماعی، عملکردهای روزانه و فعالیت‌های اجتماعی فرد را دچار نابسامانی می‌کند و توانایی وی را برای انجام نقش‌های معمول و مسئولیت‌ها تغییر می‌دهد و حتی ممکن است نقش‌های جدید به وجود آورد. ماهیت این نقش‌ها می‌تواند باعث ایجاد احساس بی‌لیاقتی و انزوای اجتماعی شود(۳). در واقع، متعاقب تشخیص بیماری سرطان در فرد بحران ایجاد می‌شود، اعتماد به نفس به مخاطره می‌افتد، ارتباطات فردی به دلیل عدم اطمینان به آینده مختل می‌شود، مکانیسم‌های سازگاری قبلی ناکافی می‌گردد و بستری شدن‌ها مکرر حس تنهایی را به بیمار القا می‌نماید(۴). همگی این موارد باعث ایجاد استرس روانی در بیمار گردیده و خطر ابتلا به اختلالات روانی را افزایش می‌دهد(۵).

مطالعات نشان می‌دهد که وضعیت منفی روانی نظیر افسردگی در بین بیماران سرطانی شایع می‌باشد، به طوری که در مطالعات مختلف در ۸ تا ۴۴ درصد از بیماران مبتلا به سرطان ریه، افسردگی گزارش شده است(۷،۶). هم‌چنین به نظر می‌رسد افسردگی، پروگنوز و کیفیت زندگی بیماران مبتلا به سرطان ریه را تحت تاثیر قرار می‌دهد و حتی در مطالعات اخیر، افسردگی به عنوان عامل افزایش دهنده خطر مرگ و میر بیماران سرطانی مطرح شده است(۸). مکانیسم افزایش خطر مرگ و میر در این بیماران مبتنی بر فرضیه سیستم ایمنی و هورمونی و همکاری ضعیف بیمار در درمان سرطان می‌باشد(۹-۱۱). هم‌چنین نشان داده شده است که بیماری سرطان در یک فرد بر روی وضعیت روانی شریک زندگی و دیگر اعضای خانواده از طریق افزایش فشار احساسی، اجتماعی و اقتصادی تاثیر می‌گذارد و می‌تواند زندگی روزمره و رفتارهای آن‌ها را متاثر نماید(۱۲،۱۳). به طوری که بعضی

پژوهشگران میزان اضطراب بالاتری در مراقبین بیمار در مقایسه با بیمار گزارش کرده‌اند(۱۴). روشن است که در صورت عدم برطرف شدن این مشکلات، بیماری اثرات مخرب و پیامدهای جسمی-روانی نامطلوبی را به دنبال خواهد داشت که امروزه یکی از زمینه‌های وسیع پژوهش‌های پزشکی پرداختن به همین پیامدهای ناگوار روانی، خانوادگی و اجتماعی در بیماران سرطانی است(۱۵). با توجه به موارد ذکر شده، بررسی وضعیت روانی، اجتماعی و اقتصادی بیماران مبتلا به سرطان جهت تصمیم‌گیری‌های آتی و تمهیدات خاص جهت برطرف شدن این مشکلات ضروری می‌باشد. بررسی مطالعات انجام شده در این زمینه نشان می‌دهد که اکثر مطالعات انجام شده در ایران بر روی بیماران مبتلا به سرطان پستان متمرکز بوده(۱۶، ۱۷) و جای خالی مطالعه جامعی برای بررسی بیماران مبتلا به انواع مختلف سرطان‌ها خالی می‌باشد. در مطالعه پیش رو بر آن شدیم تا به بررسی وضعیت روانی، اجتماعی و اقتصادی بیماران مبتلا به انواع سرطان در مراجعین به بیمارستان امام خمینی (ره) ساری در سال ۱۳۹۶ بپردازیم.

مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر مطالعه‌ای توصیفی-مقطعی (Cross-sectional) است که در سال ۱۳۹۶ بر روی بیماران مبتلا به سرطان که در بیمارستان امام خمینی (ره) ساری مورد پذیرش قرار گرفته‌اند، صورت گرفته است. ابزار گردآوری اطلاعات، فرم محقق ساخته‌ای بود که جهت تعیین فراوانی مهم‌ترین و شایع‌ترین مولفه‌های روانی نظیر اضطراب و ناامیدی (با ۸ آیتم)، مولفه‌های اجتماعی نظیر حمایت خانواده و جامعه (با ۶ آیتم) و مولفه‌های اقتصادی نظیر اشتغال، مسکن و هزینه درمان (با ۹ آیتم) طراحی گردیده است. این فرم برای ۳۷۵ بیمار مبتلا به انواع سرطان در مراحل مختلف که با نمونه‌گیری به روش آسان انتخاب شده بودند، توسط کارشناسان مرکز تحقیقات سرطان تکمیل شده است. حداقل حجم

جدول شماره ۱: فراوانی جنبه های روانشناختی مبتلایان به سرطان

تعداد (درصد)	جنبه روانشناختی	تعداد (درصد)
۳۷	۱۴	انکار
۶۹	۲۶	خشم
۲۰۹	۷۹	در خود فرو رفتن
۲۹	۱۱	تعیج
۴۵	۱۷	بی انگیزی
۴۶۹	۱۷۷	پندیرفتن
۲۷	۱۰	ترکیبی از چند مورد
۱۰۹	۴۱	بیمار نمی داند
۴۱۶	۱۵۶	فوت عزیزان
۳۲	۱۲	بیماری صعب العلاج
۴	۱۵	ورزشکنی مالی
۲۴	۹	حوادث طبیعی
۰۸	۳	طلاق
۱۹۴	۷۳	حادثه ای نداشته
۲۸۵	۱۰۷	ترکیبی از چند مورد
۱۳۳	۵۰	پدر
۱۴۱	۵۳	مادر
۱۰۹	۴۱	برادر
۵۳	۲۰	خواهر
۷۴	۲۸	فرزند
۵۸	۲۲	همسر
۳۷	۱۴	اقوام درجه دوم یا دوست نزدیک
۱۳۳	۵۰	ترکیبی از چند مورد
۲۵۸	۹۷	موردی نداشته
۱۳	۵	سبل
۵۳	۲۰	طوفان
۱/۱	۴	زلزله
۹۶	۳۶	آتش سوزی
۱۷۳	۶۵	تصادف با وسایل نقلیه
۱/۱	۴	ترکیبی از چند مورد
۶۴۳	۲۴۱	حادثه ای نداشته
۲۱۹	۸۲	همسر
۴۶	۱۷	والدین
۴۰	۱۵۰	فرزندان
۳۴	۱۳	خواهر و برادر
۲۹	۱۱	سایرین (نوه، دوست، اقوام)
۱۳	۵	همه انضام خانواده
۲۲۴	۸۲	ترکیبی از چند مورد
۴	۱۵	هیچکدام
۲۳۲	۸۷	حضور در اماکن و مراسم مذهبی
۲/۲	۸	شبه های خزی
۳۴۹	۱۳۱	همنشینی با افراد مورد علاقه
۳۲	۱۲	مطالعه کتب مورد علاقه
۱۰۴	۳۹	دارو
۹۳	۳۵	ترکیبی از چند مورد
۱۶۸	۶۳	غوره
۳۳۶	۲۷۶	امیدوار
۱۲۶	۴۷	نا امید
۱۳۸	۵۲	نامشخص
۱۳	۵	ازدواج همسر
۵۷۳	۲۱۵	سرنوشت فرزندان
۲/۱	۸	داغ یا سوگ عزیزان
۳۲	۱۲	وضعیت مالی یا درآمدگان
۱۴	۵۲	بار مالی درمان
۰/۲	۱	بی انگیزه برای ادامه زندگی
۴۲	۱۶	وضعیت بیماری
۸۶	۳۲	ترکیبی از چند مورد
۹/۱	۳۴	نگرانی ندارد

جدول شماره ۲: فراوانی جنبه های اجتماعی مبتلایان به سرطان

تعداد (درصد)	جنبه اجتماعی	تعداد (درصد)
۳/۲	۱۲	وضعیت تاهل بیمار
۸۳	۳۱۱	مجرد
۱۱/۲	۴۲	متاهل
۲/۶	۱۰	همسر فوت کرده
۴۰/۷	۱۵۳	مطلقه
۳۳/۷	۱۳۰	بسیار خوب
۲/۴	۹	خوب
۲/۲	۸	بی تفاوت
۴	۱۵	ضعیف
۱۶	۶۰	بسیار ضعیف
۲۷/۲	۱۰۲	همسر ندارد
۱۳۹	۵۲	به مقدار اندک
۴۰/۸	۱۵۳	تا حد زیاد
۱۸/۱	۶۸	بدون تاثیر
۵/۱	۲۰	مجرد، همسر فوت شده، رابطه ای با همسرش ندارد
۳/۲	۱۲	برخوردار (خیر از همسر)
۸۴/۲	۳۱۵	ترحم آمیز
۵/۱	۱۹	بی تفاوت
۰/۵	۲	امیدوار کننده
۱/۹	۷	نگران کننده
		کسی نمی داند
		ترکیبی از چند مورد

نمونه مورد نیاز در این مطالعه به استناد مطالعه Xie و همکاران در سال ۲۰۱۴ (۱۸) که شیوع دیسترس روانی در مبتلایان به سرطان چینی (نوجوانان و بزرگسالان) ۸۹ درصد بیان گردیده است و در فاصله اطمینان ۹۵ درصدی و خطای ۱۰ درصد، ۱۵۰ مورد تعیین گردیده است.

در نهایت پس از ورود داده ها به نرم افزار IBM SPSS 21 توصیف داده های کمی بعد از اثبات بر خورداری از توزیع نرمال به صورت میانگین (انحراف معیار) و داده های کیفی به صورت فراوانی (درصد) بیان شده و در جداول یافته ها، درج شده است. این مطالعه با کد اخلاق IR.MAZUMS.IMAMHOSPITAL.REC.1396.76 به تصویب رسیده است.

یافته ها

۱۰۷ بیمار (۲۸/۵ درصد) مرد و ۲۶۸ بیمار (۷۱/۵ درصد) زن بودند. میانگین سنی بیماران 55 ± 13 سال و طیف سنی آن ها از ۱۹ تا ۸۷ سال بوده است. سرطان های پستان (۴۶/۷ درصد) و گوارشی (۳۶ درصد) از بیش ترین فراوانی برخوردار بودند. فراوانی جنبه های مختلف روانشناختی، اجتماعی و اقتصادی بیماران در جداول شماره ۱ تا ۳ آمده است.

بحث

نتایج این مطالعه نشان می دهد که از جنبه روانشناختی، اغلب بیماران در بدو تشخیص بیماری یا آن را می پذیرند و یا عمدتاً در خود فرو می روند که البته مورد دوم ممکن است به نوع تیپ شخصیتی بیماران مرتبط باشد. اغلب بیماران، مهم ترین حادثه تلخ قبل از بیماری را فوت عزیزان (بیش تر پدر و مادر) و مهم ترین واقعه غیرمنتظره را تصادف با وسیله نقلیه ذکر کردند که البته در این موارد باید تاثیر سوگیری یادآوری را مدنظر قرار داد.

جدول شماره ۳: فراوانی جنبه های اقتصادی مبتلایان به سرطان

وضعیت اشتغال بیماران	جنبه اقتصادی	تعداد (درصد)
وضعیت اشتغال بیماران	شاغل دولتی	۱۵
	شاغل آزاد	۴
وضعیت مسکن بیمار	یکبار	۲۲۶
	بازنشسته/مستری بگیر	۷۸
	کشاورز	۲۵
وضعیت مالی بیمار	چند مورد	۱
	شخصی	۳۲۱
	مستاجر (چهاره ای رهنی)	۳۴
	زندگی در منزل بستگان بدون پرداخت اجاره	۲۰
وضعیت مالی بیمار	وابسته	۳۳۵
	مستقل	۱۴۰
سرمایه اندوخته برای درمان	بلی	۹۲
	خیر	۲۸۳
حمایت مالی از جانب اطرافیان	بلی	۲۴۷
	خیر	۱۲۸
حمای مالی بیمار	والدین	۱۶
	همسر	۱۷۷
پرداخت کننده هزینه های درمان	فرزندان	۲۷
	سایر	۱۲
مهم ترین مشکل اقتصادی بیمار	هیچکدام	۱۲۹
	ترکیبی از چند مورد	۱۴
	خود بیمار	۱۰۳
	همسر بیمار	۱۵۰
	والدین	۱۳
	فرزندان بیمار	۳۱
	سایر	۱۸
	ترکیبی از چند مورد	۶۰
	هزینه دارو	۱۳۶
	هزینه بستری	۱۶
تعداد افراد تحت پوشش بیمار	هزینه ایاب و ذهاب	۱۸
	هزینه مواد غذایی	۱۳
	سایر هزینه ها	۴۶
	ترکیبی از چند مورد	۷۷
	مشکلی ندارد	۶۹
	بلی	۱۳۷
	خیر	۳۳۸
	۱	۴۹
	۲	۳۸
	۳	۳۰
میزان درآمد ماهیانه بیمار	۴	۱۴
	۵	۲
	۶	۲
	۷	۲
	تحت پوشش ندارد	۳۳۸
	کم تر از ۵۰۰۰۰۰	۲۸
	۱۰۰۰۰۰-۵۰۰۰۰۰	۷۱
	۱۵۰۰۰۰-۱۰۰۰۰۰	۲۹
	۲۰۰۰۰۰-۱۵۰۰۰۰	۱۷
	بیش تر از ۲۰۰۰۰۰	۷
هزینه ماهیانه درمان	بدون درآمد	۱۹۹
	کمیت امداد	۳
	درآمد نامشخص	۲۱
	کم تر از ۵۰۰۰۰۰	۱۷۷
	۱۰۰۰۰۰-۵۰۰۰۰۰	۸۷
	۱۵۰۰۰۰-۱۰۰۰۰۰	۱۲
	۲۰۰۰۰۰-۱۵۰۰۰۰	۵
	بیش تر از ۲۰۰۰۰۰	۱۱
	نامشخص/متغیر	۲۳
	هزینه ندارد/بیمه کامل	۱۳
درمان شروع نشده	۳	

اماکن مذهبی را برمی گزینند. از منظر اجتماعی نیز اغلب بیماران متاهل بوده و رابطه عاطفی با همسر را در حد مطلوب گزارش نمودند. هم چنین کم تر از نیمی از بیماران اذعان داشتند که ابتلا به سرطان تاثیری بر رابطه زناشویی آنان نداشته است. نیز در اغلب موارد، برخورد اطرافیان با بیمار امیدبخش بوده است. بررسی جنبه های اقتصادی بیماری نیز با نتایج قابل تاملی همراه بوده است. اگرچه ترکیب جنسی بیماران مورد مطالعه در حصول برخی از این نتایج بدون تاثیر نبوده است، نظیر این که اغلب بیماران اشتغال به کار نداشتند و از منظر مالی فاقد درآمد و وابسته و تحت تکفل همسر خود بوده اند. بنا به اذعان این بیماران، اغلب ذخیره مالی اندوخته نداشتند و مهم ترین مشکل آنان تامین هزینه درمان بوده است. نکته این که بیماران در اکثر موارد فرزند تحت تکفل نداشتند که علاوه بر جنسیت بیماران، ممکن است ناشی از متوسط سنی بالای بیماران مورد مطالعه بوده باشد. هزینه درمان نیز در اغلب موارد کم تر از یک میلیون تومان در ماه بوده است.

مطالعاتی که بتوانند تاثیر ابتلاء به بیماری را در جنبه های مختلف زندگی هر روزه مبتلایان به سرطان نشان دهند از فراوانی و نیز کیفیت پائینی برخوردارند، لذا طراحی سنجه هایی که بتوانند پیامدها را از زبان بیمار بازگو نمایند و به خصوص بر نقش ها و مسئولیت های حرفه ای و خانوادگی بیماران تاکید داشته باشند، از ضروریات می باشد. عواملی همچون مسائل مالی، اشتغال و مسئولیت مراقبت از وابستگان (کودکان و یا افراد مسن خانواده)، طبعاً سلامتی و رفاه مبتلایان به سرطان را متاثر می سازد. در مطالعه ای مروری نظام مند که توسط Catt و همکارانش در سال ۲۰۱۷ صورت گرفت، بیان اثرات ناشی از ابتلاء به سرطان در زندگی روزمره مبتلایان از زبان آنان مورد بررسی قرار گرفت. این مطالعه نشان داد که در اغلب مطالعات، فشار مالی ناشی از بیماری به عنوان مسئله ای مهم از منظر بیماران بیان شده و این موضوع به خصوص با سن بیماران و میزان درآمد آنان

بیشترین وابستگی عاطفی بیماران نسبت به فرزندان بوده که البته با توجه به ترکیب سنی بیماران و متوسط سنی بالای آنها قابل توجیه می باشد. لازم به ذکر است که سرنوشت فرزندان نیز از مهم ترین علت نگرانی بیماران بوده است. بیماران اغلب به آینده امیدوار بوده و برای کاهش اضطراب ناشی از بیماری، بیش تر یکی از دو شیوه همنشینی با افراد مورد علاقه و نیز حضور در

مطالعه حاضر، علیرغم بالا بودن متوسط سن بیماران، حمایت اجتماعی از آن‌ها در حد مطلوب بوده است، به نحوی که حتی بیماران برای کاهش اضطراب ناشی از بیماری بر حمایت اطرافیان خود که در اغلب موارد برخورداری امید دهنده داشتند، تاکید کردند.

در مطالعه‌ای مقطعی که توسط رمضانزاده و همکارانش در سال ۱۳۹۵ بر روی ۶۵۰ بیمار مبتلا به سرطان‌های مختلف مراجعه کننده به بیمارستان‌های مشهد و نیشابور صورت گرفت، با استفاده از پرسشنامه‌های مختلف نیازهای برآورده نشده بیماران مورد بررسی قرار گرفت. نتایج این مطالعه نشان داد که بیشترین نیاز برآورده نشده بیماران مربوط به اشتغال و نیازهای مالی آنان بوده و کمترین نیاز فراموش شده در مسائل عاطفی بوده است. هم‌چنین محل زندگی و نوع سرطان در برآورده شدن نیازهای بیماران از اهمیت برجسته‌ای برخوردار بوده است (۲۲). اگرچه در خصوص مسائل عاطفی نتایج این مطالعه با یافته‌های مطالعه حاضر متفاوت بود، اما مشابه مطالعات دیگر، اشتغال بیماران و بار مالی ناشی از ابتلاء به بیماری از موضوعات مورد تاکید بیماران بوده است.

مطالعه حاضر از نظر حجم نمونه مورد بررسی و استفاده از فرم جامع مطالعه‌ای قوی به حساب می‌آید. شاید مهم‌ترین محدودیت این مطالعه، عدم توزیع جنسی یکسان بیماران و نیز عدم توصیف متغیرهای مورد بررسی در زیرگروه‌های سرطان بوده باشد چرا که عدم رعایت موضوع نخست بررسی دقیق مسائل اقتصادی مبتلا به بیماران را با مشکل مواجه ساخته و موضوع دوم نیز تفاوت جنبه‌های مختلف مورد بررسی را با توجه به نوع سرطان در بین بیماران مورد توجه قرار نداده است. هم‌چنین می‌توان با استفاده از محتوای فرم حاضر اقدام به تهیه پرسشنامه‌ای استاندارد نمود و از آن جهت مطالعه جمعیت بالاتری از بیماران استفاده نمود.

این مطالعه توصیفی نشان می‌دهد که توجه همزمان به جنبه‌های روانشناختی، اجتماعی و اقتصادی بیماران

ارتباط مستقیم داشته است. هم‌چنین مشکلات اجتماعی بیماران به خصوص وقتی که مسئولیت مراقبت از سایر اعضای خانواده را به عهده داشته باشند، امری جدی می‌باشد (۱۹). نتایج مطالعه حاضر نیز تامین هزینه درمان را به عنوان موضوعی قابل توجه از منظر بیمار مطرح کرده است. از دیگر مطالعات صورت گرفته در این خصوص می‌توان به مطالعه تقدسی و همکارانش در سال ۱۳۹۵ اشاره کرد که بر روی ۲۶۰ بیمار مبتلا به سرطان در یکی از بیمارستان‌های کاشان صورت گرفت. نتایج این مطالعه نشان داد که ویژگی‌هایی نظیر میزان تحصیلات، وضعیت تاهل، وضعیت مالی، استخدام و اعتقادات مذهبی در کنار آمدن بیماران با واقعیات مربوط به بیماری شان نقش برجسته‌ای داشت، اما سن، دوره ابتلاء به سرطان، طول دوره شیمی درمانی و محل زندگی در این خصوص نقشی نداشته است (۲۰). برخی نتایج مطالعه حاضر نیز با یافته‌های مطالعه مذکور مطابقت دارد، از جمله این که وضعیت مالی و اشتغال بیماران و نیز تاثیر سلامت معنوی در هر دو مطالعه مورد تاکید قرار گرفته است. بی‌شک حمایت اجتماعی از مبتلایان به سرطان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. در مطالعه‌ای که توسط Haviland و همکارانش در فاصله زمانی ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۲ بر روی ۸۷۱ بیمار مبتلا به سرطان کولورکتال صورت گرفت، پرسشنامه‌های حمایت اجتماعی و نیز کیفیت زندگی در فاصله زمانی بدو مراجعه و ماه‌های ۳، ۹، ۱۵ و ۲۴ توسط بیماران تکمیل گردید. نتایج این مطالعه نشان داد که حمایت اجتماعی درک شده برای ۲۹ درصد بیماران کاهش یافته بود که در ۸ درصد موارد، شدت کاهش حمایت اجتماعی طی ۲ سال بسیار زیاد بوده است. در این مطالعه سن بالاتر، جنسیت مونث، زندگی در محله محروم و وجود بیماری همزمان با کاهش حمایت اجتماعی ارتباط برجسته‌ای داشت. هم‌چنین پیامدهای ضعیف کیفیت زندگی نظیر کاهش سلامتی، اضطراب و افسردگی به طور برجسته با سطوح پایین‌تر حمایت اجتماعی همراه بود (۲۱). البته در

حمایت خانوادگی از آنان از ضروریات درمان حمایتی این بیماران به حساب می آید.

مبتلا به سرطان می تواند به نتایج قابل توجهی منجر شود. به خصوص توجه به مسائل عاطفی بیماران و میزان

References

- Hassanpour A. Quality of life and related factors in cancer patients. Abstract Book of National congress of care in special diseases Ahvaz; Ahvaz Univ Med Sci 2006. (Persian).
- Szucs TD. Medical economic considerations of supportive cancer care. *Int J Antimicrob Agents* 2000; 16(2): 181-184.
- Hann D, Baker F, Denniston M, Gesme D, Reding D, Flynn T, et al. The influence of social support on depressive symptoms in cancer patients: age and gender differences. *J Psychosom Res* 2002; 52(5): 279-283.
- Tan M. Social support and coping in Turkish patients with cancer. *Cancer Nurs* 2007; 30(6): 498-504.
- Hall S, Chochinov H, Harding R, Murray S, Richardson A, Higginson IJ. A Phase II randomised controlled trial assessing the feasibility, acceptability and potential effectiveness of dignity therapy for older people in care homes: study protocol. *BMC Geriatr*. 2009; 9: 9.
- Montazeri A, Milroy R, Hole D, McEwen J, Gillis CR. Anxiety and depression in patients with lung cancer before and after diagnosis: findings from a population in Glasgow, Scotland. *J Epidemiol Community Health* 1998; 52(3): 203-204.
- Uchitomi Y, Mikami I, Nagai K, Nishiwaki Y, Akechi T, Okamura H. Depression and psychological distress in patients during the year after curative resection of non-small-cell lung cancer. *J Clin Oncol* 2003; 21(1): 69-77.
- Satin JR, Linden W, Phillips MJ. Depression as a predictor of disease progression and mortality in cancer patients: a meta-analysis. *Cancer* 2009; 115(22): 5349-5361.
- Levy S, Herberman R, Lippman M, d'Angelo T. Correlation of stress factors with sustained depression of natural killer cell activity and predicted prognosis in patients with breast cancer. *J Clin Oncol* 1987; 5(3): 348-353.
- Pettingale KW, Philalithis A, Tee DE, Greer HS. The biological correlates of psychological responses to breast cancer. *J Psychosom Res* 1981; 25(5): 453-458.
- Colleoni M, Mandala M, Peruzzotti G, Robertson C, Bredart A, Goldhirsch A. Depression and degree of acceptance of adjuvant cytotoxic drugs. *Lancet* 2000; 356(9238): 1326-1327.
- Berkman LF KI. *Social Epidemiology*. New York: Oxford University Press; 2000.
- House JS, Landis KR, Umberson D. Social relationships and health. *Science* 1988; 241(4865): 540-545.
- Clavarino AM, Lowe JB, Carmont SA, Balanda K. The needs of cancer patients and their families from rural and remote areas of Queensland. *Aust J Rural Health* 2002; 10(4): 188-195.
- Taleghani F PYZ, Nikbakht Nasrabadi A. Coping with breast cancer in newly diagnosed Iranian women. *J Adv Nurs* 2006; 54(3): 265-273.
- Musarezaie A, Momeni-GhaleGhasemi T, Gorji M. Survey the anxiety and depression among breast cancer patients referred to the specialized Isfahan hospital of cancer, Iran. *J Health Syst Res* 2014; 10(1): 39-48.

17. Mokarian F, Mokarian Sh, Ramezani A. Relations of Disease-Free Survival and Overall Survival with Age and Primary Metastases in Patients with Breast Cancer. *J Isfahan Med Sch* 2013; 31(225): 112-120 (Persian).
18. Xie J, Ding S, He S, Duan Y, Yi K, Zhou J. A Prevalence Study of Psychosocial Distress in Adolescents and Young Adults with Cancer. *Cancer Nurs* 2017; 40(3): 217-223.
19. Catt S, Starkings R, Shilling V, Fallowfield L. Patient-reported outcome measures of the impact of cancer on patients' everyday lives: a systematic review. *J Cancer Surviv* 2017; 11(2): 211- 232
20. Taghadosi M, Tajamoli Z, Aghajani M. P sychosocial adjustment to cancer and its associated factors in patients undergoing chemotherapy: A cross-sectional study. *Biomed Res Ther* 2017; 4(12): 1853-1866.
21. Haviland J, Sodergren S, Calman L, Corner J, Din A, Fenlon D, et al. Social support following diagnosis and treatment for colorectal cancer and associations with health- related quality of life: Results from the UK ColoRECTal Wellbeing (CREW) cohort study. *Psycho Oncology* 2017; 26(12): 2276-2284.
22. Ramezanzade Tabriz E, Parsa Yekta Z, Shirdelzade S, Saadati M, Orooji A, Shahsavari H, Khorshidi M. Unmet needs in Iranian cancer patients. *Med J Islam Repub Iran* 2017; 31: 35 (Persian).